

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

G.A. van de Breevaart (CU&SGP)

(d.d. 5 juni 2020)

Nummer

3630

Onderwerp

Waterstof

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Zoals bekend is de fractie van ChristenUnie & SGP een voorstander van een energietransitie die niet op een front maar via meerdere fronten kan verlopen. Een onderdeel daarvan is Waterstof. Waterstof kan, in potentie, een goede bijdrage leveren bij deze transitie. "Ons" eiland Goeree-Overflakkee is in onze Provincie een kennisbank als het gaat om Waterstof. Om die kennisbank optimaal te benutten en we niet alles scherp hebben wat de ontwikkeling zijn, tussen kennisbank en Provincie maar ook op het gebied van Waterstof, willen we daar graag de onderstaande vragen over stellen.

Belangrijk document bij deze vragen: Convenant Groenewaterstofeconomie Zuid-Holland, proeftuin Energy Island Goeree Overflakkee ondertekend op 8 december 2017

1. *Kunt u een update geven (langs de lijn van het convenant) hoe het staat met de voortgang op de verschillende onderdelen en projecten 1-6?*

Antwoord

Zie hieronder een uiteenzetting per project.

Project 1: Productie en conversie

Project 1 is gestaakt omdat er momenteel geen zicht is op een levensvatbaar conversiepark op Goeree-Overflakkee voor groene waterstof conform de beschrijving van het convenant. De productie van groene waterstof wordt in de huidige plannen geconcretiseerd in project 3.

Project 2: Mobiliteit

Het project Mobiliteit verwacht dit jaar te starten met de bouw van het waterstoftankstation in Oude-Tonge. Hier wordt dan groene waterstof geproduceerd en aan de pomp geleverd. De bedoeling is om hier ook een hub te bouwen, waar gasflessen gevuld kunnen worden en met tubetrailers kunnen worden gedistribueerd. Hiermee heeft het station Oude-Tonge de potentie om een moederstation te worden voor satelliettankstations in de regio en in Nederland.

Actieve deelnemers van het project zijn Greenpoint Group, Siemens, Linde Gas, Eneco en de gemeente Goeree-Overflakkee.

Project 3: Demonstratiefabriek groene ammoniak (nieuwe naam "Energie Park Oude-Tonge")

In het bedrijvenpark Oude-Tonge wordt een demonstratiefabriek voorzien waar groene waterstof en groene ammoniak kan worden geproduceerd. De maximale capaciteit voor deze fabriek zou volgens de aanvraag omgevingsvergunning 100MW kunnen bedragen. Gedacht wordt aan een eerste opzet van 26MW. Voor het project Energie Park Oude-Tonge wordt momenteel met de gemeente overlegd over de omgevingsvergunning. Wanneer dit project als productie capaciteit gekoppeld wordt aan Stad Aardgasvrij zal het Energie Park volgens van de planning in 2025 groene waterstof moeten kunnen leveren. Er is nog wel aanzienlijke financiële ondersteuning nodig om de business case voor dit project rond te krijgen, omdat de kosten die gemaakt moeten worden voor de productiecapaciteit nog erg hoog zijn. Dit is het gevolg van het feit dat er nog geen groene waterstofmarkt is (geen vraag en geen aanbod).

Actieve deelnemers in het project zijn Proton Ventures, Greenpoint Group, Van Putten Agro, Siemens, Eneco, TNO en de TU Delft.

Project 4: Verwarming bestaande bouw (nieuwe naam "Stad Aardgasvrij – Hydrogen City")

Het project Stad Aardgasvrij – Hydrogen City heeft als doelstelling om in juni 2025 over te gaan op het gebruik van groene waterstof voor de verwarming van alle woningen (ruim 600) van Stad aan 't Haringvliet. Onlangs heeft dit project een aanvraag ingediend bij het Programma Aardgasvrije Wijken van minister Ollongren. Momenteel wordt gewerkt aan draagvlak bij inwoners, het basis ontwerp en het realiseren van de noodzakelijke randvoorwaarden (o.a. oplossen belemmerende en ontbrekende wet- en regelgeving).

Actieve deelnemers in het project zijn Stedin, Gasunie, Deltawind, Greenpoint Group, Eneco, Hygro, Oost West Wonen, Stad Aardgasvrij (inwoners) en de gemeente Goeree-Overflakkee.

Project 5: Regionale waterstofrotonde (nieuwe naam "PTO (Productie, Transport en Opslag)")

Binnen dit project wordt door partijen onderzocht op welke wijze de verschillende projecten via waterstofinfrastructuur met elkaar verbonden kunnen worden en in de toekomst met het Haven Industrieel Complex en de backbone van Gasunie.

Actieve deelnemers zijn Stedin, Gasunie, Havenbedrijf Rotterdam, Deltawind, Eneco en de TU Delft

Project 6: regionale buffer/opslag elektriciteit

Dit project is opgenomen in het Project PTO. Zie hierboven.

De volgende projecten zijn sinds de start aan het H2GO programma toegevoegd:

Project Landbouw

Met een aantal akkerbouwers in het gebied is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van waterstof in combinatie met verplaatsbare zonnepanelen op percelen in het rustjaar. De vraag is of deze combinatie uitgewerkt kan worden met bedrijfseconomische voordelen voor het boerenbedrijf, met maatschappelijk draagvlak

en met positieve invloed op de ecologie. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar subsidiemogelijkheden om een pilot te starten op basis van de uitkomsten van het onderzoek.

Actieve deelnemers zijn Gebroeders Dogterom, Gebroeders Van den Hoek en de gemeente Goeree-Overflakkee

Project Scheepvaart

Dit project bevindt zich in de opstartfase. De maritieme sector is op het eiland sterk ontwikkeld. Op het eiland is technologie ontwikkeld om visserijschepen energiezuinig te laten varen en bijna full electric te laten functioneren. Binnen dit project willen we onderzoeken op welke wijze groene waterstof ingezet kan worden om visserijschepen CO2 vrij te laten varen. Men is momenteel op zoek naar financiële mogelijkheden om sensoren op een kotter te plaatsen om data te verkrijgen om inzage te krijgen in de energiebehoefte van het schip, om meer zicht te krijgen in oplossingsrichtingen.

Actieve deelnemers zijn Wetec, Maaskant, Jaczon, Nedstack, TU Delft en TNO

Project Onderwijs

Het H2GO Programma betreft een proeftuin, waarin het belang van het innoveren, het ontwikkelen en het leren van deze ontwikkelingen grote prioriteit krijgt. De opgedane kennis zou moeten bekliven in onderwijsprogramma's en opleidingslocaties. De opmars van waterstof doet de behoefte ontstaan aan goed geschoold personeel op het gebied van waterstof. Daarnaast hecht de gemeente Goeree-Overflakkee er belang aan om een aantrekkelijke locatie te zijn voor modern onderwijs. Vandaar dat het project Onderwijs aan het programma is toegevoegd. Samen met de momenteel in aanbouw zijnde beroepscampus in Middelharnis wordt een waterstof lesprogramma ontwikkeld voor het schooljaar 2020/2021.

Actieve deelnemers zijn RGO Middelharnis, MBO Lentiz Middelharnis, Albeda collega, Techniek College Rotterdam, Hylife Innovation, Smart Water en de gemeente Goeree-Overflakkee

2. *Wat is er al concreet gerealiseerd van de te realiseren onderdelen en projecten?*

Antwoord

Zie antwoord op vraag 1.

3. *Wat is de meest recente planning voor de toekomst als het gaat om realisatie van onderdelen en projecten?*

Antwoord

Zie hieronder.

2020	Aanvang bouw groene waterstoftankstation Oude-Tonge
2020 – 2025	Realisatie Energy Park Oude-Tonge
2025	Realisatie Stad Aardgasvrij – Hydrogen City

Van de overige projecten is nog geen planning vastgesteld.

4. *Lopen de projecten en ontwikkelingen hiermee op schema? Zo niet, wat zouden de gevolgen kunnen zijn, ook als het gaat om na te komen afspraken?*

Antwoord

De ontwikkeling van een proeftuin zoals die van H2GO op Goeree-Overflakkee is een complex, tijdrovend en kostbaar proces. Bij het ondertekenen van het convenant zijn aannames gedaan over de planning, die achteraf niet haalbaar blijken. Desondanks blijven de partners actief betrokken bij de projecten.

Bij de start van het programma hebben de provincie en de gemeente toegezegd dit programma voor 3 jaar te ondersteunen met respectievelijk een programmamanager en een programmasecretaris. Deze periode van 3 jaar is eind 2018 gestart. Dit betekent dat er nog ondersteuning voorzien is tot eind 2021. Bekeken moet nog worden hoe de ambities van het programma na die periode vormgegeven kunnen worden.

In het kader van het te realiseren waterstofvulstation voor de 20 dan wel 24 waterstofbussen in het concessiegebied HWGO de volgende vragen:

1. *Klopt het dat het de bedoeling is/op dit moment aanbesteed wordt, dat er een waterstofvulstation in de Hoekse Waard staat gepland? En zo ja, kunt u aangeven waarom die keuze is gemaakt en wie deze keuze heeft gemaakt?*

Antwoord

Zoals aangegeven in de brief van gedeputeerde Vermeulen "Aanbesteding levering waterstof binnen OV-concessie HWGO" (PZH-2020-741917917), is de provincie Zuid-Holland bezig met een aanbesteding voor de levering van waterstof binnen de OV-concessie HWGO. Dit, om de waterstofbussen die binnen onze HWGO-concessie (gaan) rijden te kunnen bedienen. De keuze voor de locatie van het tankstation wordt gemaakt op logistieke en financieel economische gronden in nauw overleg met de vervoerder Connexxion, die verantwoordelijk is voor het rijden van de bussen. Om deze reden ligt de locatie in de nabijheid van de busremise op Heinenoord.

Aanbestedingsrechtelijk en binnen de geldende regels omtrent staatssteun, is het overigens niet mogelijk een bepaald tankstation (van een specifieke exploitant) voor te schrijven. De opdracht voor levering van waterstof in de HWGO-concessie is Europees aanbesteed, zoals tevens in de brief van gedeputeerde Vermeulen werd aangegeven. De aanbesteding was vanzelfsprekend toegankelijk voor alle mogelijk geïnteresseerde partijen. Momenteel loopt het proces voor het selecteren van de meest geschikte gegadigde.

2. *Is het College dan wel de gemeenteraad van Goeree Overflakkee geïnformeerd over deze keuze om niet te kiezen voor het waterstofvulstation op Goeree, en zo ja, hoe en wanneer?*

Antwoord

Recentelijk is er – naar aanleiding van gestelde raadvragen en media-aandacht omtrent dit punt - bestuurlijk contact geweest met de portefeuillehouder Energie van het College van Goeree-Overflakkee over het te realiseren waterstoftankstation. Afsproken is gezamenlijk de voortgang van de afspraken die zijn vastgelegd in het convenant tussen gemeente en provincie te bespreken in een regulier bestuurlijk overleg tussen beide colleges.

Over de locatie van een te realiseren waterstoftankstation ten behoeve van de waterstofbussen in de HWGO-concessie, heeft de provincie Zuid-Holland voorafgaand

aan de genoemde aanbesteding nooit een uitspraak of toezegging gedaan. Om deze reden zou het niet logisch geweest zijn, het College of de gemeenteraad van de gemeente Goeree-Overflakkee actief te informeren over waarom er voor het tanken van de waterstofbussen niet gekozen wordt voor het waterstofvulpunt op Goeree-Overflakkee.

3. *In het (recente) verleden zijn er een aantal documenten verschenen waarin naar onze mening duidelijk een link wordt gelegd tussen een waterstofvulstation en de N59 Energy Highway.*
- a. *Bent u met ons eens dat die link in de verschillende documenten wordt gelegd en waarom bent u het wel of niet met ons eens? In de bijlage is voor het gemak een overzicht aangegeven met linken waarin u de documenten dan wel website kunt raadplegen*

Antwoord

In de door u aangehaalde documenten wordt een aantal keer verwezen naar de verduurzaming van de N59 in relatie tot waterstof. In het verleden is tevens een aantal documenten verschenen waarin een link gelegd wordt tussen een concreet waterstofvulpunt en de N59. In de documenten waarnaar u verwijst wordt gesproken over één concreet particulier initiatief. Dit particuliere initiatief is er nog steeds, het betreffende waterstofvulpunt wordt dan ook langs de N59 gerealiseerd (zie antwoord op vraag 1 van eerste set vragen). Een relatie tussen de verduurzaming en een waterstofpunt ten behoeve van de in de HWGO-concessie in te zetten waterstofbussen, wordt in de door u aangehaalde documenten niet gelegd. Zie antwoord op vraag 2.

- b. *Bent u van mening dat de 24 waterstofbussen die in de concessie HWGO gaan rijden gebruiken zouden moeten kunnen van het vulstation op Goeree zeker gezien de vergaande ontwikkelingen die daar al gerealiseerd? Waarom wel of niet?*

Antwoord

Uiteraard was het mooi geweest als de ambities uit het waterstofconvenant gecombineerd hadden kunnen worden met de noodzakelijke levering van waterstof in de HWGO-concessie. Echter, het voorschrijven van een bepaald tankstation (van een specifieke exploitant), is aanbestedingsrechtelijk en binnen de geldende regels omtrent staatssteun niet mogelijk (zie antwoord op vraag 1). Daarnaast bleek voor wat betreft de locatie van het aan te besteden tankstation, dat levering van waterstof vanaf een locatie op Goeree-Overflakkee logistiek en financieel-economisch niet haalbaar zou zijn voor de waterstofbussen binnen de HWGO-concessie (zie antwoord op vraag 2).

4. *Wat is de inzet van de Provincie vanaf 2017 tot heden geweest om waterstof vanuit Goeree tot een succes te maken?*

Antwoord

Het samen met de gemeente Goeree-Overflakkee opstellen en afsluiten van het waterstof convenant in 2017 is een belangrijke eerste stap geweest om waterstof vanuit Goeree-Overflakkee tot een succes te maken. De provincie heeft € 1,8 miljoen beschikbaar gesteld voor dit doel. Sinds 1 november 2018 heeft de provincie een

programmamanager vanuit het Energietransitie team voor 2 dagen per week beschikbaar gesteld om het programma te faciliteren. Recent heeft de provincie € 520.000 beschikbaar gesteld om gedurende deze coalitieperiode het programma te ondersteunen. Daarnaast wordt er vanuit het gebiedsprogramma Goeree-Overflakkee, Europese en Internationale Zaken en vanuit Schone Energie door medewerkers meegedacht en geadviseerd in de ontwikkelingen van H2GO.

5. *Is onderzocht of en hoe het gebruik van waterstof d.m.v. subsidie gestimuleerd kan worden? zo ja, wat was de uitkomst daarvan? Zo niet, wat was de reden om dat niet te doen?*

Antwoord

Ja, voor het op gang brengen van de markt van groene waterstof is subsidie onontbeerlijk. Om die reden wordt er momenteel vanuit het programma H2GO gestuurd op inventarisatie van subsidiemogelijkheden en lobbyactiviteiten. Zonder support van overheden is bijvoorbeeld de proeftuin op Goeree-Overflakkee niet realiseerbaar. Gezien de onlangs verschenen beleidsdocumenten op Europees (Green Deal van Frans Timmermans), Nationaal (Waterstofvisie van minister Wiebes) en Provinciaal (waterstofvisie van de Provincie Zuid-Holland) niveau is het de verwachting dat overheden ook bereid zullen zijn deze opgave verder te helpen.

6. *Lopen er op dit moment nog subsidieaanvragen voor een waterstofproject o.a. voor die uit het eerder genoemd convenant? Zo ja, welke en wanneer is daar een uitkomst op de te verwachten?*

Stad Aardgasvrij – Hydrogen City (zie antwoord op vraag 1 van eerste set van vragen) heeft in mei een aanvraag ingediend bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. In oktober wordt een besluit op de aanvraag verwacht. Daarnaast heeft de H2GO partner Greenpoint in mei een pre-aanvraag ingediend bij subsidiemodule MOOI van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Hierop verwachten wij in juli 2020 een reactie te ontvangen.

7. *Welke subsidies zijn binnengehaald voor de waterstofprojecten o.a. voor die uit het eerder genoemd convenant? En wat is de voortgang en het resultaat geweest van het benutten van die subsidie?*

Antwoord

De provincie heeft € 1,8 miljoen voor het H2GO programma ter beschikking gesteld, zoals al gemeld bij vraag 4.

Er zijn door de projecten nog geen subsidies ontvangen. Er is bij DEI een subsidie aangevraagd voor het project Mobiliteit. Deze aanvraag is afgewezen, omdat de realisatie van een waterstoftankstation als te weinig innovatief werd beschouwd.

In 2015 is er vanuit Europa een Mehrlin-subsidie toegekend geweest. Deze subsidie is door de ontvanger, Stedin, teruggegeven aan subsidieverstrekker INEA, omdat Stedin mobiliteit niet langer tot haar kerntaken rekende en het niet mogelijk bleek om deze over te dragen aan een andere partner binnen het betreffende project van het convenant. Aan deze subsidie was een DKTI subsidie gekoppeld, die daarmee ook is komen te vervallen.

